

Задорожна-Княгницька Леніна
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри освітнього менеджменту та педагогіки
Маріупольського державного університету

МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НА ДРУГОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розкрито сутність та зміст міжнародних програм професійної підготовки керівників навчальних закладів, розроблених у межах міжнародних освітніх проектів («Erasmus», «Rainwater Leadership Alliance»); програм, розроблених за ініціативи міжнародних фондів та організацій сприяння розвитку освіти (Європейської організації «Управління для сталого розвитку», Міжнародної асоціації Mnemosine, Фонду CRUI); програм, розроблених на основі міждержавного співробітництва вищих навчальних закладів (Національного університету Ірландії (Мейнут) та Університету сера Джона Монаша (Австралія)).

Ключові слова: диверсифікація вищої освіти, освітня програма, зміст навчання, форми навчання, нормативні та елективні навчальні курси.

Задорожная-Княгницкая Ленина

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПРОГРАММЫ ПОДГОТОВКИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ НА ВТОРОМ УРОВНЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Раскрыта сущность и содержание международных программ профессиональной подготовки руководителей учебных заведений, разработанных в рамках международных образовательных проектов («Erasmus», «Rainwater Leadership Alliance»); программ, разработанных по инициативе международных фондов и организаций способствования развитию образования (Европейской организации «Управление для устойчивого развития», Международной ассоциации Mnemosine, Фонда CRUI); программ, разработанных на основе межгосударственного сотрудничества высших учебных заведений (Национального университета Ирландии (Мейнут) и Университета сера Джона Монаша (Австралия)).

Ключевые слова: диверсификация высшего образования, образовательная программа, содержание образования, формы обучения, нормативные и элективные учебные курсы.

THE INTERNATIONAL PROGRAM OF TRAINING OF HEADS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS AT THE SECOND LEVEL OF HIGHER EDUCATION

International programs of professional training of heads of educational institutions are described. The content of the educational programs developed within the framework of international educational projects «Erasmus» and «Rainwater Leadership Alliance» revealed: «Business Management School» (Norway, Ireland); Educational program for heads of schools (England, USA). The content of the programs initiated by the international funds and organizations to promote the development of education «Governance for Sustainable Development», International Association of Mnemosine, the CRUI Foundation made the analysis: «European Joint Master Program (Educational Management)» (Germany, Latvia, Austria); «Management and organization of schools» (Italy). The content of the programs, which are developed on the basis of international cooperation of higher education institutions is revealed (Ireland, Australia).

Keywords: diversification of higher education, educational program, educational content, learning, regulatory and elective courses.

Постановка проблеми. На початку ХХІ ст. у світовому просторі вищої освіти виокремилася тенденція до диверсифікації програм підготовки керівників навчальних закладів, що розробляються як на основі національних кваліфікаційних стандартів, так і на основі концептуальних положень різноманітних теорій лідерства. Роль активаторів таких пошуків взяли на себе міжнародні й державні фонди сприяння розвитку вищої освіти, приватні особи та університети, зацікавлені в ефективній та високоякісній підготовці керівників навчальних закладів, здатних відповідати на виклики соціуму, що швидко ускладнюється й розвивається.

Вивчення та використання досвіду реалізації міжнародних програм підготовки керівників навчальних закладів на другому рівні вищої освіти є вагомим чинником удосконалення професійної підготовки сучасного менеджера освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що проблемі професійної підготовки менеджерів освіти приділяється значна увага сучасними вітчизняними та зарубіжними науковцями. Вона досліджується у таких аспектах: теоретико-методичні основи підготовки керівника навчального закладу в умовах ступеневої освіти (С.Вітвицька), у системі неперервної педагогічної освіти (В.Берека, Л.Кравченко, Т.Рогова), соціально-психологічний аспект менеджменту (Н. Коломінський), розвиток професіоналізму управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти (Т.Сорочан), професійна підготовка керівних кадрів в умовах магістратури до управління якістю освіти (В.Лунячек).

Проблеми підготовки менеджерів освіти у зарубіжних країнах висвітлено у працях В.Бабенко, С.Бурдіної, О.Ельбрехт, В.Жигир, С.Князева, Є.Куркчі, Л.Пуховської, В.Хоменко та ін. Зміст професійних програм з управління освітою у вищих навчальних закладах є предметом аналізу Дж.Беніона, Л.Ньювелла, Р. Кемпбелла, Дж. Мерфі та ін.

Разом із тим, проблема реалізації міжнародних програм підготовки керівників навчальних закладів на другому рівні вищої освіти залишається поза увагою сучасних дослідників.

Формулювання цілей статті. Метою статті є висвітлення міжнародного досвіду реалізації магістерських програм підготовки керівників навчальних закладів на другому рівні вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні програми професійної підготовки керівників навчальних закладів характеризуються суттєвою різноманітністю, відрізняються процедурою відбору абітурієнтів, вибором форм та методів навчання, загальною концепцією професійної підготовки. З огляду на зазначене, нами запропоновано класифікацію міжнародних магістерських програм з управління освітою на основі суб'єктів їх ініціювання та підтримки, а саме:

- програми, розроблені у межах міжнародних освітніх проектів;
- програми, розроблені за ініціативи міжнародних фондів та організацій сприяння розвитку освіти;
- програми, розроблені на основі міждержавного співробітництва вищих навчальних закладів.

Магістерські програми, розроблені у межах міжнародних освітніх проектів характеризуються широкою географічною розповсюдженістю й значною кількістю елективних курсів, що значно поглиблюють фахову підготовку. У зазначеному контексті певний інтерес становить освітня програма підготовки магістрів з бізнес-адміністрування (МВА) у сфері освіти - «Business Management School». Її розроблено в рамках проекту Erasmus, а її модуль «Провідні школи управління змінами. Інклюзивна освіта в Європі» - спільно з університетами Осло (Норвегія), Кентбері (Англія), університетським коледжем Дубліна (Ірландія). Однак сьогодні вона реалізується не лише у зазначених вищих навчальних закладах. Така програма успішно діє в університеті ICS and Anglia Ruskin (Кембридж, Великобританія) в дистанційно-заочному варіанті у партнерстві з Національним коледжем шкільного керівництва (NCSL), Шкільним Управлінням Торгово-промисловими підприємствами Східної та Лондонської областей [1].

Програму спрямовано на підготовку керівників-стратегів, здатних працювати з колективом педагогів над розробкою та реалізацією кардинальних планів у шкільній освіті, фахівців управлінських агентств, муніципальних службовців, експертів та інвесторів. Її мета реалізується засобами виконання двох взаємопов'язаних завдань: формування критичного розуміння чинників, що впливають на керівництво та управління людськими й іншими ресурсами, вміння їм протидіяти, усунути або раціонально використовувати; ознайомлення з методиками досліджень

у сфері шкільної освіти, розробленими на національному й міжнародному рівнях та навчання їх застосуванню у професійній діяльності.

Умовою вступу на навчання за такою програмою є наявність учительського сертифікату, диплому бакалавра в галузі освіти (або аналогічної професійної кваліфікації) та наявність досвіду роботи в системі шкільної освіти не менше 2-х років.

Програма містить у собі три блоки дисциплін: «Стратегічне управління» (strategic management), «Покращення роботи шкіл» (managing school improvement), «Управління змінами» (change management,). Однак порівнювальний аналіз практики реалізації цієї програми дозволив зробити висновок про те, що, незважаючи на наявність єдиного змісту, «Business Management School» характеризується певними особливостями у межах її реалізації в різних університетах. Так, у Дублінському коледжі (University College Dublin (UCD)) ця програма взаємопов'язана з індивідуальним контекстом навчання за шістьма напрямками, що відображають специфіку функціонування шкіл різних типів: міські школи первинного рівня; початкові школи; сільські школи; повні середні школи; малокомплектні школи; школи на релігійних засадах навчання.

У Кембриджському університеті (ICS and Anglia Ruskin), що пропонує магістерські програми для менеджерів освіти, які працюють у базових школах університетів, навчальних закладах, включених до державних та міжнародних проєктів, дослідницьких центрах з проблем середньої освіти тощо, спостерігається розмежування напрямів програми в залежності від професійного досвіду та посади, яку обіймає магістр:

– забезпечення першого (технічного) рівня знань та вмінь менеджера у сфері бізнесу освіти (Certificate of School Business Management);

– формування лідерських та управлінських навичок для вирішення стратегічних питань розвитку навчального закладу (Diploma of School Business Management);

– поглиблене вивчення питань стратегічного планування та управління навчальним закладом, підготовка до участі у розробці державної політики управління освітою (Advanced Diploma of School Business Management).

Ключову роль у підготовці таких фахівців відіграють навчальні дисципліни, що забезпечують готовність до ефективної управлінської діяльності в умовах стрімких реформацій освітнього простору: «Планування та ведення проектів у системі шкільної освіти», «Управління ризиками в школах», «Особиста ефективність», «Керівник команди», «Взаємодія із зацікавленими сторонами», «Стратегічне мислення», «Планування стратегічних ініціатив у школах», «Ініціювання змін та управління ними», «Оцінка ефективності шкіл», «Стратегічне управління фінансами», «Теорія лідерства» тощо [4].

Освітня програма для керівників шкіл, яку було розроблено за сприяння Фонду Уолеса та Школи У.Тілсон у межах проекту «Rainwater Leadership Alliance» (RLA) почала реалізовуватися у 2010 р. в Стендфордському університеті, а 2013 р. – в Університеті Іллінойсу в Чикаго (UIC) [2].

В основу змісту програми покладено структуру компетенцій (Competency Framework), що є визначальними у розробці та прийнятті правил відбору кандидатів на навчання та оцінки отриманих у процесі навчання результатів. Концепцією програми передбачено розгляд основної структури компетентності, що є результатом навчання керівників шкіл як суми базових компетенцій абітурієнта та компетенцій, вироблених у нього протягом навчання за програмою. Фактично це означає, що для забезпечення високого результату навчання необхідний, перш за все,

високий стартовий потенціал особи, яка вступає на програму. Тому її розробники встановили жорстку процедуру вступу на спеціальність. Ключовими вимогами до вступника є наявність у нього таких якостей, як: переконаність, високі вимоги до себе й оточуючих, стійкість, витривалість, лідерські якості, високорозвинена самосвідомість, підприємницький підхід, здатність до швидкого навчання та використання отриманих знань, здатність керувати дорослими людьми.

Відібрані за наявністю таких якостей кандидати розподіляються за двома напрямками:

I. Майбутні директори шкіл, які мають досвід педагогічної діяльності.

II. Успішні директори, які вже зробили кар'єру в школі.

Для організаторів та керівників програми такий розподіл є принциповим, оскільки в магістрів різних груп формуються різні компетенції. Для майбутніх директорів особливої значущості набуває розвиток творчості, активності й гнучкості; для успішних лідерів – формування й зміцнення здатності прогнозувати зміни й керувати ними, встановлювати напрям діяльності школи, здійснювати ефективне керівництво командами.

Побудована на принципах диференціації та гнучкої індивідуалізації, програма передбачає розробку індивідуального плану підготовки (ILP) для кожного магістра на підставі оцінки рівня його компетенцій, що дає магістранту можливість предметно й цілеспрямовано працювати з індивідуальним тренером над усуненням власних недоліків та формувати чи розвивати необхідні саме для нього управлінські компетенції. Однак, якщо протягом навчання (18 місяців) магістр не набув компетенцій, необхідних для управлінської діяльності, програма не передбачає для нього продовження навчання. В такому випадку він вважається нездатним для керівної роботи [2].

Важливою особливістю цієї програми є те, що в її межах використовуються нетрадиційні форми навчання (тренінги, коуч, консультації, ділові ігри), які є засобом побудови стратегічних дій у робочій обстановці, у межах практичної підготовки на базах практики, де формуються чіткі орієнтири для професійної поведінки, відпрацьовуються прийоми та методи ефективних, етично виправданих управлінських дій.

Своєрідну магістерську програму, що отримала назву «Європейська спільна магістерська програма з освітнього менеджменту» (European Joint Master Program (Educational Management)), розроблено за ініціативи європейської організації «Управління для сталого розвитку» (Governance for Sustainable Development, 2012). Вона реалізується в Університеті прикладного менеджменту (University of Applied Management) (Німеччина), в Університетському коледжі Лінц (Австрія) (University College of Education of the Diocese of Linzthe Private), Ризькій академії педагогіки та менеджменту (Латвія) (Riga Teacher Training and Educational Management Academy). Метою програми є підготовка майбутніх керівників освітніх установ до роботи у сферах дошкільної, середньої, професійної та вищої освіти на національному або міжнародному рівні. Отже, на відміну від більшості європейських університетів, у яких спостерігається диференціація магістерських програм з управління освітою, European Joint Master Program передбачає «універсальну» підготовку керівників у галузі освіти, що після закінчення магістратури матимуть право працювати у сфері управління дошкільними, початковими й середніми навчальними закладами, закладами спеціальної, професійної та післядипломної освіти, сервісних компаніях, що функціонують в освітній галузі, державних установах та органах влади [Europ. Mast.].

Умови вступу спрощено: наявність в абітурієнта диплома бакалавра або еквівалентної академічної кваліфікації у галузі економіки, бізнес-адміністрування, досліджень у сфері управління, освіти і науки, або

суміжних галузей, а також доказ достатнього знання ним англійської мови (TOEFL, IELTS або аналогічні). Наявність досвіду управлінської діяльності є бажаною, але не обов'язковою умовою для вступу.

Побудована за зразком освітніх програм провідних європейських університетів, European Joint Master Program розрахована на 4 семестри й передбачає вивчення наступних курсів:

- «Основи освітнього менеджменту» (глобалізація освітніх ринків, порівняльні освітні студії, вступ до теорії освітнього менеджменту, порівняльний аналіз освітніх законів і правил);

- «Педагогіка I» (теорія освіти, сучасний стан освіти та її поточні тенденції, розширення меж педагогіки (електронне, змішане, експериментальне навчання) та «Педагогіка II» (спеціальні цільові групи освітніх програм (наприклад, проблеми раннього дитинства, полікультурності учнів, навчання дорослих тощо), навчальний план та програми освітнього розвитку);

- «Менеджмент освітніх установ I» (інтернаціоналізація освітньої політики та реформ, стратегії в галузі освітнього менеджменту, організація освітнього менеджменту, управління людськими ресурсами в освітніх установах) та «Менеджмент освітніх установ II» (маркетинг та брендинг, бюджетування та контролінг, фінанси та спонсорство);

- «Лідерство в освітніх установах I» (роль керівництва, постановка цілей та планування власної діяльності, керівництво спілкуванням, переговорами, управління конструктивною роботою, управління освітньою діяльністю) та «Лідерство в освітніх установах II» (управління якістю, її аналіз, оцінка, отримання зворотного зв'язку, консультування і наставництво співробітників, управління змінами);

- «Методи дослідження» (методи дослідження в освіті, компаративні студії);

- курси за вибором (2 теоретичні та 2 семінари-практикуми);

– колоквіум та підготовка магістерської дисертації.

Особливістю цієї програми є чіткий розподіл між ВНЗ щодо розподілу навчальних курсів: викладання дисциплін «Основи освітнього менеджменту», «Менеджмент освітньої установи I» здійснюється Ризькою академією педагогіки та управління освітою (Латвія); «Педагогіка I та II», семінари за вибором – коледжем Лінц (Австрія), «Лідерство в освітніх установах I та II», «Методи дослідження», курси за вибором – Університетом прикладного управління Німеччини.

Оволодіння магістрантами змістом зазначених курсів відбувається за змішаним форматом навчання, що поєднує в собі переваги емпіричного навчання за денною формою та он-лайн навчання, здійснюваного для кожного магістранта за індивідуальним графіком. Основну роль в організації професійної підготовки відіграє коучинг, що здійснюється у відповідності до ключових положень професійної підготовки, в межах яких кожний магістр повинен визначитися з власним маршрутом підготовки, виходячи з особистих нахилів, здібностей та професійного досвіду [3].

Міжнародна магістерська програма «Управління та організація школи» (*Dirigere, organizzare e gestire Istituzioni scolastiche e formative*) реалізується в університеті імені Данте Аліг'єрі (Італія). Цю програму було розроблено спільно з Міжнародною асоціацією Mnemosine та Фондом CRUI, що реалізує завдання здійснення досліджень у сфері освіти й управління навчальними закладами. В останні роки Асоціацією започатковано освітні проекти у ВНЗ Японії, Бразилії, Іспанії та інших країн з підготовки магістрів управління освітою.

Магістерська програма, пропонована Mnemosine, призначена для підготовки майбутніх керівників початкових і середніх шкіл, керівників громадських органів управління освітою, директорів закладів професійної освіти. Навчання здійснюється переважно за дистанційною формою та

передбачає опанування змістом 5 обов'язкових модулів:

1. «Правове забезпечення адміністративної діяльності» (трудове, конституційне, адміністративне право, шкільне законодавство, інститут публічного права);

2. «Економіко-управлінська діяльність» (економіка підприємства, організація та управління людськими ресурсами, системи обробки інформації);

3. «Психолого-педагогічні аспекти управління» (психологія розвитку й освіти, психологія навчання і мотивації школярів, психологія підліткового віку, психо-педагогіка навчання і професійної орієнтації, профілактика і лікування нервових перевантажень, розлади процесу читання, письма й рахунку);

4. «Соціально-територіальні аспекти управління» (інтеграція школи й соціального середовища, психологія сімейних відносин, соціологія навколишнього середовища, моделі та інструменти управління людськими ресурсами, психологія організації праці);

5. «Проектування роботи» (реформи державного управління та автономія шкіл, профіль діяльності, роль і функції директора школи, інструменти контролю та управління школою, цивільна та адміністративна відповідальність директора школи, зв'язки і відносини всередині школи, здоров'я і безпека у школі, інструменти самоаналізу і самооцінки) [7].

Особливістю цієї програми є акцентування уваги на правових, юридичних та етичних аспектах управлінської діяльності, що виступають базовими відповідно до концепції підготовки керівників навчальних закладів, сформованої Mnemosine та Фондом CRUI.

Програма передбачає широке використання відео-занять та он-лайн лекцій, он-лан-платформ та відповідного електронного методичного забезпечення освітнього процесу. Випускні іспити магістри можуть скласти у будь-якому з 75 філіалів університету Данте Аліг'єрі, що

розміщені на території Італії, а також поза її межами (Париж, Лондон, Мадрид, Афіни, Туніс).

Отже, характерною особливістю магістерських програм, розроблених за ініціативи фондів та організацій сприяння розвитку освіти, є відповідність змісту й форм організації професійної підготовки загальній концепції діяльності цих організацій, їх адаптація до завдань, що виконують ці інституції.

Магістерські програми, розроблені на основі міждержавного співробітництва вищих навчальних закладів, спрямовані на пошук та створення нових академічних можливостей для додаткового наукового зросту його студентів та викладачів, підвищення внутрішніх наукових та освітніх стандартів, сприяння поширенню позитивного іміджу конкретних ВНЗ як перспективної академічної спільноти в світі. Стрімкий розвиток таких програм в останні роки обумовлюється централізаційно-децентралізаційними, стандартоорієнтованими, професійно орієнтованими та ринково орієнтованими реформами у сфері освіти, що набувають глобального характеру [8, с. 7].

Прикладом реалізації міжнародної співпраці університетів в освітній галузі є програма підготовки менеджерів освіти, започаткована Маастрихтським інститутом менеджменту (Нідерланди). Місія створеного на початку 2014 р. навчального закладу полягає у підвищенні управлінського потенціалу фахівців, сприянні етичному веденню бізнесу, розвитку бізнес-освіти й упровадженню бізнес-інновацій у країнах сталого розвитку й тих, які розвиваються. Відповідно до цієї мети програми бізнес-освіти упроваджено у ВНЗ 15-ти країн-партнерів Голландії. Сьогодні Маастрихтської школи менеджменту (MSM) функціонують в Амстердамі, Брюсселі, Кельні, Франкфурті, Лондоні, Парижі [6].

MSM пропонує низку магістерських програм з управління бізнесом, у тому числі – й освітнім. Програма «Майстер в галузі менеджменту в

освіті» (Masterin Managementin Education) спрямована на підготовку керівників середньої ланки в освітніх установах; вона розрахована на талановитих педагогів, які прагнуть зробити кар'єру в галузі освітнього менеджменту й лідерства. Отже умовою вступу на навчання є наявність педагогічної освіти, досвіду професійної діяльності та лідерських здібностей.

Програма містить у собі 16 курсів та розрахована на 2 роки (1800 годин), у межах яких магістранти в очно-заочній формі оволодіватимуть змістом навчальних курсів, розподілених за наступними галузями:

– основні (Introduction courses) – навчальні курси, що знайомлять з основними взаємопов'язаними поняттями менеджменту й лідерства, основні завдання та функції управління в організаціях і вплив практики управління на організаційну ефективність, методи й засоби ефективного управління («Вступ до лідерства й менеджменту», «Дослідницькі методи»);

– функціональні (Functional courses) – навчальні курси практичного спрямування, у межах яких здобуваються знання та відпрацьовуються навички в окремих функціональних галузях управління («Операційний менеджмент» «Маркетинг і управління взаємовідносинами з клієнтами», «Управління людськими ресурсами», «Менеджмент інформаційних систем», «Управління фінансами та облік витрат»);

– інтегративні (Integrative courses) – навчальні предмети, що розкривають міждисциплінарні аспекти управління та відображають категорії управлінських завдань і навичок, які визначені Р.Куїнном як «рамкові конструкції конкуруючих цінностей» («Інновації та управління змінами», «Стратегії та планування», «Організаційний розвиток та зміни», «Управління якістю»);

– спеціальні (Specialization) – навчальні курси, що змінюються кожного року й надають можливість поглибити професійну підготовку за

окремими спеціалізаціями («Міжнародний бізнес», «Міжнародний маркетинг», «Управління культурною багатоманітністю», «Міжнародні мережі управління») [6].

Вивченню основних курсів передують двотижневий підготовчий період (тренінги, семінари, конференції, тимбілдінг, презентації), метою якого є вдосконалення навичок спілкування і встановлення контактів у групі. Подальше навчання відбувається у суворій відповідності до послідовності зазначених вище навчальних курсів, опанування якими відбувається як у межах аудиторних занять, так і з використанням он-лайн-спілкування, роботи магістрантів з інтернет-ресурсами та використанням спеціально підготовленої для цього платформи.

Завершальним етапом навчання є підготовка та захист індивідуального проекту, який розкриває здатність магістрів до інтеграції особистих знань та професійної практики. Він має форму бізнес-консалтинг проекту або прикладного дослідного проекту з чітко вираженим прагматичним підходом, що передбачає розробку конкретних рекомендацій навчальному закладу щодо вирішення проблем, які стоять перед ним. Окрім рекомендацій, такий проект містить у собі розробку методики дослідження стану навчального закладу та аналіз результатів отриманих даних.

Програму «Майстер Шкільного Лідерства» («Master of school leadership»), що реалізується у Національному університеті Ірландії в Мейноті (National University of Ireland, Maynooth) та Університеті сера Джона Монаша (Австралія) було розроблено з метою задоволення потреб педагогів-практиків в оволодінні управлінськими знаннями та вміннями з метою обіймання у подальшому посади директора закладу освіти.

Характерною особливістю цієї програми є її змістовність та значний обсяг пропонованих знань та видів робіт. Така її складність обумовлює ретельний відбір абітурієнтів: до магістратури приймаються виключно ті

особи, які мають дипломи з відзнакою за попередні ступені навчання, урядові нагороди чи заохочення, сертифікати з відзнакою за окремими спеціалізаціями в галузі освіти, соціальної політики або інтерактивних комунікаційних технологій, психології чи соціальної роботи.

Ще однією особливістю цієї програми є яскраво виражена аксіологічна й деонтологічна спрямованість, що відображається у меті самої програми: з'ясування власних цінностей та формування розуміння ролі керівника та його цінностей у процесі керівництва школою. Зазначена мета конкретизується у змісті наступних завдань: розвиток власного потенціалу з метою забезпечення успішного функціонування навчального закладу як навчального співтовариства; формування стійкої професійної позиції; вироблення управлінських та дослідницьких умінь; навчання розумінню правового та політичного контексту діяльності школи, встановленню балансу взаємин у рамках шкільної спільноти; ознайомлення зі змістом та результатами міжнародних досліджень у галузі управління школою [5].

Зміст програми представлено наступними навчальними модулями:

I рік навчання: «Рівність і розмаїття в освіті» або «Школа як освітня середовище», «Школи й освітнє лідерство», «Вступ до досліджень у галузі освіти»;

II рік навчання: «Школа лідерства: фінансові, законодавчі та політичні контексти та їх наслідки», «Інформаційні та комунікаційні технології для викладання, навчання й керування у шкільному середовищі», написання та захист дисертації.

Для успішного опанування змістом програми магістрантам необхідно накопичити 100 кредитних пунктів, кожен з яких складається з чотирьох контрольних точок (зрізів) та успішно захистити магістерську дисертацію обсягом 20 – 25 тисяч слів. Її тема має бути пов'язаною з одним з аспектів виховання.

Висновки і перспективи. Таким чином, міжнародний освітній простір характеризується позитивним досвідом упровадження та реалізації альтернативних магістерських програм підготовки керівників освіти. Вони значно відрізняються за методологією, концептуальними підходами, змістом та пропонованими формами й методами навчання, разом із тим, є сучасними, демократичними й гнучкими, що актуалізує використання їх позитивного досвіду в Україні. Йдеться зокрема про можливості фондів, освітніх організацій та приватних осіб в розробці й упровадженні подібних альтернативних програм, затвердженню їх офіційного статусу, розширенні прав та можливостей для потенційних та чинних магістрів управління освітою отримувати фахову підготовку за програмами найбільшого сприяння.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Anglia Ruskin University. Cambridge Campus Faculty of Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.anglia.ac.uk/ruskin/en/home/faculties/education.html>.
2. Cheney G. A New Approach to Principal Preparation. Innovative Programs Share Their Practices and Lessons Learned / G.Cheney, J.Davis, K.Garrett, J.Holleranx // Rainwater Leadership Alliance. – Rainwater Charitable Foundation, 2012. – 204 p.
3. European Master of Educational Management [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://gsm.iunworld.com/European_Master_of_Educational_Manag.1793.0.html
4. National College for School Leadership (NCSL) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ncsl.org.uk/programmes-index.htm>.
5. National University of Ireland, Maynooth [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nuim.ie>.

6. Maastricht school of management [Електронний ресурс].- Режим доступу:
<http://www.msm.nl/>
7. Master Annuali di II livello. Dirigere, organizzare e gestire le Istituzioni scolastiche e formative [Електронний ресурс] // Formazione docenti diplomi di perfezionamento e master universitari. – Режим доступу:
<http://www.formazionedocenti.it/corsi-formazione/master-di-ii-livello-per-dirigenti-scolastici-in-dirigere-organizzare-e-gestire-le-istituzioni-scolastiche-e-formative-se-conda-edizione/>
8. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): [монографія] / А. А. Сбруєва. – Суми : Сум. обл. друкарня ; Козацький вал, 2004. – 500 с.